

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

- Unitatea de învățare 1 a suportului de curs -

Denumire curs: Aliante și parteneriate actori statali-actori non statali

1. MOTIVAȚIE ALEGERE:

- Cursul completează aria vastă și multidisciplinară a diplomației publice, alături de celelalte domenii din sfera DP, fiind foarte important în educația unor masteranzi care trebuie să dobândească abilități și competențe în domeniul organizațiilor internaționale și în special în ceea ce privește rolul acestora în diplomația publică.

- Consultând mai multe curricule americane de diplomație publică, precum și europene din sfera relațiilor internaționale, acest curs are un rol important în formarea unui viitor specialist în diplomație publică.

2. OBIECTIVE:

Cursul urmărește în primul rând introducerea studenților în studiul principalelor instituții și organizații internaționale, atât globale cât și regionale, urmărindu-se odată cu prezentarea organizării și funcționării acestora și o scurtă perspectivă istorică asupra evoluției respectivelor instituții. La finalul cursului studenții vor trebui să poată explica dinamica organizațiilor și instituțiilor politice studiate și să poată analiza rolul acestora în cadrul diplomației publice internaționale.

3. ABILITĂȚI TEHNICE:

- Înțelegerea relevanței disciplinei în contextul profilului specializării;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

- Explicarea vocabularului disciplinei din perspectiva relevanței lor actuale;
- Interpretarea problematicii disciplinei dintr-o perspectiva critică și comparată;
- Aplicarea noțiunilor studiate la contextul concret al mediului politic internațional actual.

4. UNITĂȚI DE CURS:

1. Studiul instituțiilor și organizațiilor internaționale în interiorul *Relațiilor internaționale și Diplomatiei publice*

- a. Evoluția istorică a primelor organizații internaționale. Liga Națiunilor
- b. Organizațiile internaționale: probleme, concepte, tipologii

2. *Organizația Națiunilor Unite și NATO*

- a. Organizația Națiunilor Unite. Referențial al securității internaționale
- b. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Eficiența unei organizații politico-militare

3. *Organizații guvernamentale pe continentul european și american*

- a. Consiliul Europei. Revalorizarea democrației și a drepturilor omului
- b. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa. De la unul împotriva celuilalt la unul împreună cu celălalt
- c. Organizația Statelor Americane. Dilemele americanizării Americii

4. *Organizații guvernamentale pe alte continente*

- a. Asociația Națiunilor din Sud-Estul Așiei. O regiune în căutarea unui viitor
- b. Uniunea Africană. Un proiect politic panafrican
- c. Liga Statelor Arabe. Arena orgoliilor reunite

5. *Organizații internaționale nonguvernamentale I*

- a. Amnesty International. Libertatea de a lupta pentru libertate
- b. Transparency International. Despre clarobscurul corupției
- c. International Crisis Group. Între război și pace

6. *Organizații internaționale nonguvernamentale II*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

- a. **Consumers International. Avatarurile consumului**
  - b. **Greenpeace. Armele „păcii verzi”**
  - c. **Oxfam International. Cât de universal poate fi ajutorul umanitar?**
- 7. Diplomatie publică și interdependență în politica mondială**
- a. **Organizațiile internaționale și democrația cosmopolită**
  - b. **Procesele politice ale interdependenței complexe**

5. BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ

Crocker, C., Hampson, A., Aall, P. (eds.), *Managing Global Chaos*, Washington D.C., U.S. Institute of Peace Press, 1996

Diehl, P., Reifschneider, J., Hensel, P., „United Nations Intervention and Recurring Conflict” in *International Organization*, Vol. 50, No. 4, 1996, pp. 683-700

Diehl, P., Zamora, D., „The Dynamics of International Law: The Interaction of Normative Operating Systems” in *International Organization*, Vol. 57, No. 1, 2003, pp. 43-75

Edelman, M., „The Council of Europe 1950” in *International Affairs (Royal Institute of International Affairs)*, Vol. 27, No. 1, 1951, pp. 25-31

Goldstein, J., *International Relations*, New York, Harper Collins, 1996

Held, D., *Democratia și ordinea globală*, București, Univers, 2000

Held, D., *Transformari globale*, Iași, Polirom, 2004

Hoffman, S., *Sisiful european. Studii despre Europa*, București, Curtea Veche, 2003

Katsumata, H., “Why is ASEAN Diplomacy Changing?: From ‘Non-Interference’ to ‘Open and Frank Discussions’” in *Asian Survey*, Vol. 44, No. 2, 2004

Lepgold, J., „NATO's Post-Cold War Collective Action Problem” in *International Security*, Vol. 23, No. 1, 1998, pp. 78-106

Martin, L. and Simmons, B. (eds.), *International Institutions: An International Organization Reader*, Massachusetts, MIT Press, 2001

Merlingen, M., „Public Diplomacy and the OSCE in the Age of Post-International Conflict” in *Security Dialog*, No. 34, 2003

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

North, D., *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990

Ries, J., „NATO Reorganization: A critique and Analysis” in *The Western Political Quarterly*, Vol. 18, No. 1, 1965, pp. 64-72

Ryan, S., *United Nations and International Politics*, London, Macmillan Press, 2000

Slaughter, A. M., *A New World Order*, Princeton, Princeton University Press, 2000

Slaughter, A. M., „Security, Solidarity, and Sovereignty: The Grand Themes of UN Reform” in *The American Journal of International Law*, Vol. 99, No. 3, pp. 619-631

Wallace, H, Wallace, W. (eds.), *Elaborarea politicilor în Uniunea Europeană*, București, IER, 2005

***, *Carta Națiunilor Unite*

***, *Manualul NATO*, Brussels, Office of Information and Press, 2001

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Unitatea de învățare 1 a suportului de curs

Studiul instituțiilor și organizațiilor internaționale în interiorul *Relațiilor internaționale și Diplomației publice*

Rezumat

Diplomația este arta de a reprezenta interesele naționale ale unei țări în afara acesteia prin foloșirea mijloacelor pașnice.

Arta diplomației poate fi abordată din 3 perspective:

- ca o profesie care cere o serie de abilități și competențe specifice;
- ca un proces bine determinat a cărui esență este negocierea;
- din perspectivă globală, arta diplomației poate fi considerată un proces de cooperare internațională centrat în jurul unei idei de a realiza și menține acorduri între țări.

Acest curs introductiv prezintă evoluția istorică a primelor organizații internaționale și rolul acestora în cadrul *Diplomației publice*.

Cuvinte cheie

Diplomație publică, organizații internaționale, tipologii, concepte, Liga Națiunilor

Obiective

Principalele obiective ale acestei unități de curs sunt:

- prezentarea evoluției istorice a diplomației publice și apariția primelor organizații internaționale în acest context;
- familiarizarea studenților cu principalele concepte și probleme în studiul organizațiilor internaționale;
- tipologizarea organizațiilor internaționale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Conținut curs

a. Evoluția istorică a primelor organizații internaționale. Liga Națiunilor

Există din păcate puține dovezi privind activități diplomatice sau evenimente care presupuneau negociere și diplomație în perioada Antichității: totuși, spre exemplu, Biblia face referire în Geneză la alianța făcută de Avram cu 4 regi din triburi mai îndepărtate împotriva altor 5 regi care doreau să îi invadeze. Cel mai concludent episod din Biblie este cea ce putem considera un „summit” între Solomon și regina din Sheeba în care sunt descrise anumite manifestări protocolare și sunt detaliate subiectele de negociere. Se vorbește cu adevărat despre diplomație abia în Antichitatea grecească, acolo unde istoricii prezintă în amănunt alianțe militare, tratate de pace, numirile de ambasadori și negocierile internaționale.

Probabil că cea mai importantă este lucrarea lui Tucidide despre Războiul Peloponesiac, și mai ales capitolul „Despre dialogul Melian”. În cadrul acestuia sunt evidențiate argumentele clasice ale diplomației precum amenințarea folosirii forței, stimularea interesului adversarilor, distragerea atenției acestora, intoxicarea lor cu informații false. Este vorba despre războiul Spartei cu Atena și despre insula Melos, aliata Spartei, care ajunge să fie încercuită de marina ateniană. În „Dialogul despre atenieni și melieni”, primii evidențiază argumente de bun-simț, precum diferența colosală între armata meliană și cea ateniană sau avantajele pe care melienii le-ar obține dacă ar rupe alianța cu Sparta și s-ar supune Atenei. Reprezentanții melieni invocă loialitatea față de Sparta, relațiile tradiționale de prietenie dintre Melos și Sparta dar și norocul istoric sau voința zeilor. În niciun moment, Melosul nu folosește tertipuri diplomatice în vreme ce Atena înainte de a-i cuceri și distruge încearcă să le explice ca poziția lor este irațională. Argumentele atenienilor din „Dialogul Melian” devin argumentele clasice ale diplomației, mai apoi în Roma Antică, aceste argumente sunt preluate și dezvoltate formând baza manualelor de diplomație de la vremea respectivă.

A urmat în *Evul Mediu* o perioadă nefastă pentru diplomație, de vreme ce nici state nu mai existau ca atare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

În perioada *Renașterii*, odată cu stabilizarea relativă a frontierelor, arta și tehnica diplomatică revin în prim-plan. O reprezentare a acestei reveniri a diplomației este opera lui Machiavelli, „Principele”, opera care poate fi considerată atât un manual de politică internă cât mai ales un îndreptar de politică externă. Machiavelli atrage atenția șefilor de state din vremea sa că existența lor va fi întotdeauna condiționată de modul în care vor reuși să realizeze dar și să distrugă înțelegerile și alianțele. Lucrarea lui Machiavelli este adaptată contextului de la sfârșitul secolului al XV-lea, atunci când nordul Italiei era împânzit de o serie de stătuțe mai mult sau mai puțin efemere a căror existență depindea în mod evident de abilitatea principilor de a-și negocia supraviețuirea. Pentru Machiavelli, supraviețuirea este obiectivul principal al oricărui stat și pentru realizarea acestui obiectiv orice mijloc este permis în timp ce orice motivație afectivă sau istorică riscă să primejduiască realizarea acestuia. Machiavelli ne vorbește mai mult decât de diplomație, de însuși obiectivul suprem al statului- supraviețuirea. Diplomații moderni vor fi diferiți de șefii de state și vor avea puține mijloace la îndemână pentru a acționa în interiorul statului pe care îl reprezintă.

În perioada de trecere la *modernitate*, primii diplomați au fost de fapt negustori care și-au extins operațiunile în străinătate; pentru a-și spori șansele de reușită economică, acești negustori au început să colecteze informații despre viața socială și politică a țărilor gazdă și în unele cazuri au desfășurat negocieri cu elitele politice și economice locale pentru a-și asigura tratamente fiscale și alte înlesniri care să îi favorizeze.

Cei mai prolifici în acest sens au fost negustorii venețieni care în secolul al XVI-lea stabiliseră birouri de comerț în toată zona Mediteranei, în Indii și în America de Sud, purtând negocieri cu oficialitățile locale pentru ca acestea să le ofere protecție și uneori tratamente preferențiale. Venețienii depășiseră confruntarea dintre creștini și musulmani și dezvoltaseră o întregă rețea diplomatică pe lângă Curtea de la Istanbul.

Profesia diplomatică a avoluat pe scheletul relațiilor comerciale; cu cât diplomația câștiga importanță și prestigiu, cu atât liderii politici deveneau mai interesați de însușirea funcțiilor diplomatice astfel încât, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, avem ambasadori ai principalelor curți europene, care sunt de obicei rude sau apropiați ai regilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Odată cu această evoluție apare și prima lucrare despre diplomația modernă – „Despre felul de a negocia cu prinții”, François de Callières, 1713. Această lucrare includea o listă de calități considerate cruciale pentru îndeplinirea sarcinilor de diplomat. Callières a împărțit aceste calități în două trunchiuri:

- *Calități naturale* – aparență plăcută, caracterul agreabil, inteligența, simțul umorului, răbdarea și stăpânirea de sine.
- *Calități dobândite* – cunoașterea și înțelegerea istoriei și societății, cunoașterea limbilor străine, experiența în negociere.

În secolul al XVIII-lea și al XIX-lea, majoritatea diplomaților încercau să întrunească aceste calități. Aceste două secole sunt considerate *secolele de aur ale diplomației*. Diplomații dobândiseră un statut înalt și aveau un grad sporit de independență în negocierea cu liderii străini. De multe ori, acest lucru avea ca rezultat o influență semnificativă a diplomaților asupra politicii externe a statelor lor, mai ales în absența unei funcții de ministru de externe.

Figuri centrale ale diplomației din aceasta perioada sunt francezul Talleyrand și austriacul Metternich, ambii independenți față de regimurile pe care le reprezentau, ambii capabili să facă înțelegeri separate cu diverse țări străine, de multe ori fără știința șefilor lor de state.

Acest lucru a făcut ca la începutul secolului al XIX-lea, diplomații să aibă un rol hotărâtor în reorganizarea Europei în urma războaielor lui Napoleon. În acest secol, acțiunea diplomatică sporește din punct de vedere al influenței, ajungându-se ca revoluția de la 1848 să fie eficient reprimată de țările absolutiste, tocmai datorită bunei comunicări între diplomații acestora.

Un test major pentru diplomație l-a constituit vara anului 1914, când au existat intense negocieri între Franța, Germania, Rusia și Marea Britanie pentru a împiedica izbucnirea unui război mondial. În ciuda progreselor făcute, progrese care puteau fi urmate de încheierea unor raporturi separate, logica militară a cântărit mai mult decât cea diplomatică și țările au început un război pe care nu l-au dorit. Amploarea catastrofei Primului Război Mondial l-a determinat pe președintele american W. Wilson să considere ca lumea trebuie reorganizată după acele faimoase ”14 puncte”, dintre care două priveau direct diplomația:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 - 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

1. Principiul *diplomației publice* și al acordurilor transparente conform căruia orice înțelegere între state trebuie făcută publică, tratatele neputând avea clauze secrete.

2. Pentru soluționarea conflictelor era necesară înființarea unei organizații internaționale care să rezolve în mod pașnic disputele.

Este creată astfel Liga Națiunilor, dominată de înaltele figuri ale diplomației europene, care a avut o primă perioadă fastă în anii '20. În această perioadă diferendele teritoriale și conflictele economice au fost în bună măsură rezolvate prin negociere și dezbateri. Liga Națiunilor dezvoltase un sistem instituțional performant care era însă condiționat de bunele intenții ale statelor membre. Odată cu ajungerea la putere a lui Hitler și cu retragerea din ligă a Germaniei, Liga Națiunilor se dovedește ineficientă întrucât nu avea mijloace punitive pe măsură.

Asistam în Germania, Italia, Bulgaria, România, Ungaria și Spania la o întoarcere în forță a diplomației agresive bazate pe amenințare și santaj ca alternativă la diplomația constructivă practică de Liga Națiunilor.

Dupa cel de-al doilea Război Mondial, același tip de diplomație bazată pe intimidare și interese opuse se menține și se dezvoltă odată cu împărțirea lumii în cele două blocuri.

Scopul principal al diplomatului sovietic sau american era înfruntarea ideologică cu adversarul și obținerea de avantaje relative, și în general pe termen scurt. Se dezvoltă în paralel așa numita „seminar-diplomacy” sau *diplomația academică*, întrucât comunicarea între cele două blocuri era defectuoasă, și diplomația semăna din ce în ce mai mult cu o paradă a arsenalului militar, diplomația academică se dorea o alternativă la cea clasică. Presupunerea reuniunii a unor oameni de știință din vest și din est care în ciuda presiunilor existente aveau și o mare libertate în a-și exprima opiniile și a trasa diverse linii pentru viitor.

Pe baza acestei diplomații academice s-au dezvoltat ulterior tendințele reformatoare ale politicii internaționale către perioada de sfârșit a Războiului Rece.

Perioada 1970-1980 a produs o relaxare a pozițiilor și a dat naștere *diplomației multilaterale*. Aceasta presupunea de fapt detensionarea celor două grupuri prin includerea unor țări neutre, de multe ori puțin importante în negocieri și tratative. Acest tip de diplomație se

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

ocupă în general de *low-politics* sau politicile joase, spre deosebire de diplomația clasică, ce se ocupa de *high-politics* sau politici înalte.

În politicile joase, susceptibile de a fi incluse în negocieri multilaterale, sunt mai degrabă chestiuni economice, administrative sau de mediu pentru care se poate obține un consens general.

Spre deosebire de acestea, *high-politics* presupune discutarea problemelor de securitate și teritoriale care făceau obiectul *diplomației de summit*. Conceptul de *summit* apare în anii '80 odată cu multiplicarea contactelor la cel mai înalt nivel între SUA și URSS. În cadrul *summit-urilor*, liderii se întâlnesc pentru perioade scurte încercând să rezolve pachete întregi de probleme. *Summit*-urile pot fi mai degrabă *ceremoniale* – atunci când există acorduri negociate în prealabil de diplomați, iar șefii de state se întâlnesc doar pentru a semna acordurile convenite; sau *efective* – șefii de state rezolvă diferende pe care subordonații lor nu au reușit să le lamurească. În perioada actuală, diplomația este marcată de creșterea importanței factorilor economici – creșterea rolului diplomaților în dauna soluțiilor de la cel mai înalt nivel. Șefii de state negociază puțin, mulțumindu-se să semneze acorduri care au fost în prealabil negociate, uneori timp de ani de zile de diplomații de rang superior.

b. Organizațiile internaționale: probleme, concepte, tipologii

Secolul XX, secolul experienței totalitare și al provocărilor democrației, este, totodată, unul al dezvoltării tehnologiei și informației, al înarmării nucleare și terorismului, al protecției mediului și feminismului etc. Dincolo de multitudinea inovațiilor politice, tehnologice, militare etc., ultimele decenii ne-au relevat și o perspectivă diferită asupra a ceea ce, încă prin pacea de la Westfalia (1648), s-a numit „suveranitatea statului”. Astfel, în urma primei conflagrații mondiale (1914-1918), statele au început să conștientizeze dificultățile gestionării, exclusiv în cadrul național, a unor probleme economice, tehnologice și politice. Statele, subiecte primare ale dreptului internațional, se confruntau cu noi provocări transnaționale (războaie, migrațiile populațiilor, mișcările de eliberare a teritoriilor foste colonii etc.). În aceste circumstanțe, dincolo

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

de statele-națiuni, un alt tip de *actori internaționali* încep să-și facă apariția și, în egală măsură, să-și dovedească eficiența: organizațiile internaționale.

i) Organizațiile internaționale guvernamentale și nonguvernamentale. Delimitări conceptuale

Deși conceptul de *organizație internațională* este privit din multiple perspective (sociologică, economică, istorică, politologică), pentru lucrarea noastră este relevantă abordarea din perspectiva relațiilor internaționale. Prin urmare, ceea ce ne interesează acum sunt accepțiunile conceptelor de organizație internațională guvernamentală, respectiv nonguvernamentală. Determinarea unei direcții sigure în descoperirea semnificațiilor acestor concepte este posibilă, cu atât mai mult cu cât dreptul internațional, prin textul Convenției de la Viena privind dreptul tratatelor între state (23 mai 1969), stipulează că *prin expresia „organizație internațională” se înțelege o organizație interguvernamentală* (art. 2.i, Convenția de la Viena). Deși definiția propusă de Convenție nu explică ceea ce presupune o organizație, ea instituie o relație perfect sinonimică între „internațional” și „guvernamental”. De la aceeași premisă pornește și M. Bettati atunci când explică ceea ce este o „organizație internațională”, prin aceasta înțelegând, după cum însăși Convenția recomandă, „o organizație internațională guvernamentală”. Astfel, o organizație internațională reprezintă „o asociere de state creată printr-un tratat, dotată cu o constituție și organe comune și posedând o personalitate juridică distinctă de cea a statelor membre” (Bettati, 1998, p. 33). În plus, organizațiile internaționale interguvernamentale „constau în instituții ce iau naștere prin acorduri formale între națiuni și reprezintă guvernele acestora” (Iriye, 2002, pp. 1-2).

Accepțiunea propusă de M. Bettati asupra organizației internaționale interguvernamentale conturează cadrul în care aceasta se naște: printr-un acord de voință al statelor, instituit de un tratat*, pe baza unor instituții specifice și posedând personalitate juridică diferită de cea a statelor membre. Cel din urmă element denotă capacitatea oricărei organizații de a acționa în nume

* Prin expresia „tratată” se înțelege un acord internațional încheiat în scris între state și guvernat de dreptul internațional, fie că este consemnat într-un instrument unic, fie din două sau mai multe instrumente conexe și oricare ar fi denumirea sa particulară (art.2.a, Convenția de la Viena).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

propriu, ca *actor internațional* distinct de statele ce fac parte din ea sau de oricare alt stat terț [se înțelege un stat care nu este parte la tratat (art. 2.h, Convenția de la Viena)]. Deși, în mod formal, statele sunt cele ce pot deveni parte a unei organizații interguvernamentale, totuși, ele își delegă reprezentanți ce participă la întrunirile acesteia. Dintr-o asemenea rațiune, definiția propusă de A. Iriye, deși nu este mai complexă decât cea a lui M. Bettati, pune accentul chiar pe ceea ce ar presupune ideea de „stat”. Așadar, prin „stat” sunt înțelese națiunea/națiunile ce îl compun, dar și reprezentanții cu puteri depline pe care acesta îi delegă în cadrul organizației. Se poate observa, astfel, cum statele interacționează la nivel guvernamental și, simultan, la nivel internațional. Prin „internațional” se înțelege sensul imprimat de J. Bentham acestui nou termen - căruia el însuși îi dăduse viață la sfârșitul secolului al XIX-lea - și anume, orice tip de relație dintre state (Buzan, Little, 2009, p. 50).

Ceea ce, în manieră uzuală, numim organizație interguvernamentală, C. Amerasinghe numește *organizație internațională publică*, opusă celei private (nonguvernamentale). Organizația publică este „de obicei, creată de un tratat sau de o convenție la care statele sunt parte și membrii organizației astfel create sunt, în general, statele, deși uneori, dar rar, guvernele pot fi membre. [...] Alte două elemente sunt uneori menționate în conexiune cu organizațiile internaționale publice. Acestea sunt: personalitatea internațională (distinctă de cea a statelor sale membre) și capacitatea de a încheia tratate. Deși aceste caracteristici sunt, în genere, împărtășite de toate organizațiile internaționale publice, este îndoielnic faptul că sunt intrinseci definiției unei organizații internaționale publice” (Amerasinghe, 2005, pp. 9-11). Organizațiile internaționale interguvernamentale sunt publice prin faptul că deciziile pe care le iau vizează statele, în speță guvernele statelor, în timp ce organizațiile nonguvernamentale sunt private, în sensul că deciziile și acțiunile lor sunt independente de voința statelor.

Elementele de noutate față de cele deja menționate, aduse în discuție de către J. McCormick, se referă, în primul rând, la caracterul voluntar al participării și, în al doilea rând, la incapacitatea organizațiilor de a impune deciziile membrilor săi. Prin urmare, caracterul voluntar se extinde și la respectarea deciziilor organizațiilor. Astfel, organizațiile internaționale constituie „un corp ce promovează cooperarea voluntară și coordonarea între sau dintre membri, dar nu are

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

nici autonomie, nici autoritatea de a impune hotărârile membrilor săi. [...] Diferite tipuri de organizații internaționale s-au dezvoltat din diverse rațiuni și cu diferite structuri, metode și scopuri. Majoritatea se încadrează în două mari categorii. Organizațiile interguvernamentale au guverne naționale ca membri și lucrează pentru a promova cooperarea voluntară între aceste guverne în probleme de interes comun. Ele au puțină sau niciun fel de autonomie deoarece membrii săi iau toate deciziile importante și, de obicei, au puțină sau nicio abilitate de a impune acele decizii. [...] Organizațiile internaționale nonguvernamentale sunt corpuri ce lucrează la nivel internațional, în afara guvernelor, sau ce constau în grupuri de organizații nonguvernamentale naționale” (McCormick, 2002, p. 5). Spre deosebire de definițiile lui M. Bettati și a lui A. Iriye și asemenea lui C. Amerasinghe, J. McCormick inserează în conceptul de organizații internaționale și pe cele nonguvernamentale, distincte de guvernele statelor. Dacă incapacitatea de a impune statelor membre deciziile sale este caracteristică unei organizații guvernamentale, cu atât mai ușor este observabil acest lucru în cazul organizațiilor nonguvernamentale.

Relațiile internaționale, la nivel guvernamental, transnațional sau transguvernamental, se prezintă într-o manieră organizată, de regulă, sub forma instituțiilor specializate sau sub forma organizațiilor internaționale. În această ordine de idei, C. Archer menționează faptul că trebuie făcută o distincție clară între organizații internaționale și instituții internaționale. Aceasta cu atât mai mult cu cât unii autori din anii '60 - '70 ai secolului XX, precum P. Selznick (Selznick, 1966), M. Duverger (Duverger, 1972), I. Claude (Claude, 1964), înțelegeau prin organizație internațională un sistem raționalizat sau un proces cu implicații administrative, nefăcând o distincție clară între organizații și instituții. Poziția lui Archer este aceea că, în teoria relațiilor internaționale, spre deosebire de sociologie, sensul termenilor „organizație” și „instituție” este mult mai restrictiv, instituțiile aparținând și fiind subordonate organizației (Archer, 2001. p. 2). De exemplu, instituția numită Adunarea Generală aparține Organizației Națiunilor Unite.

Așadar, instituțiile constituie anumite structuri cu atribuții speciale; acestea formalizează, legalizează și legitimează procese și interese politice în cadrul oricărei organizații. Dincolo de diversitatea și complexitatea inerentă unui număr vast de organizații internaționale, se relevă un

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

corpus unitar de instituții regășibile în cazul tuturor. Toate organizațiile pe care lucrarea de față le tratează au cel puțin o instituție cu abilități decizionale, una cu atribuții executive, o instituție cu atribuții administrative și o instituție juridică. Așadar, în structura organizațiilor se regăsește principiul separării și conlucrării puterilor, așa cum a fost el modelat de modernitatea politică: puterea legislativă, puterea executivă și puterea judecătorească. Astfel regăsim în structura generică a organizațiilor politice o instituție de tip parlamentar (Adunare Generală, Parlament Pan-African etc.), o structură de tip executiv, fie la vârf (Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, secretarul general, diferite comitete executive politico-militare, politico-economice), fie la nivel tehnico-birocratic (Secretariatul General) și o structură judiciară. Fără nicio excepție, toate organizațiile internaționale interguvernamentale și nonguvernamentale au un secretariat, prezidat de un secretar general, ale cărui atribuții privesc organizarea întâlnirilor celorlalte instituții, redactarea rapoartelor anuale referitoare la activitatea organizației, intermedierea organizație - opinie publică, organizație - comunitate internațională. Instituțiile cu caracter juridic ale organizațiilor interguvernamentale (Curtea Internațională de Justiție din cadrul ONU, Curtea de Justiție a Uniunii Africane, Curtea Europeană a Drepturilor Omului din cadrul Consiliului European, Curtea Inter-Americană a Drepturilor Omului din cadrul Organizației Statelor Americane) furnizează, în primul rând, expertiză juridică organizației și instituțiilor sale și, în egală măsură, pot fi petiționate de către state (Curtea Internațională de Justiție a Organizației Națiunilor Unite, Curtea de Justiție a Uniunii Africane) sau de către cetățenii statelor membre (Curtea Europeană a Drepturilor Omului a Consiliului European, Curtea Inter-Americană a Drepturilor Omului a Organizației Statelor Americane). Dincolo de tripartiția puterilor, organizațiile internaționale funcționează și cu ajutorul unor structuri specializate ce conectează organizația cu problematica și specificul obiectivelor sale: unele din interiorul organizației (Comisarul pentru Drepturile Omului din cadrul Consiliului European, Comisia Inter-Americană pentru Drepturile Omului) și altele din exterior, diverse organizații nonguvernamentale sau semiguvernamentale cu rol consultativ (Amnesty International, Consumers International, Transparency International, Crucea Roșie pe lângă Organizația Națiunilor Unite etc.).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Nu putem concepe o organizație internațională, în sensul Convenției de la Viena, fără a avea în vedere dimensiunea strict interguvernamentală. Rolul crescând pe care unele organizații îl joacă astăzi le poate transforma, în opinia unora, din entități interguvernamentale în entități supranaționale capabile să oblige statele membre să urmeze, în anumite domenii, politicile organizației (Marchetti, 2008; Archibugi, 2008). Totuși, prin organizații internaționale interguvernamentale înțelegem, printre altele, Organizația Națiunilor Unite (ONU), Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Consiliul Europei (CE), Organizația Statelor Americane (OSA), Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei (ASEAN), Uniunea Africană (UA), Liga Statelor Arabe (LSA) și nu Uniunea Europeană.

Uniunea Europeană, „obiect politic neidentificat”, după cum o numise J. Delors în 1989, nu poate fi inclusă în seria organizațiilor internaționale clasice deoarece transcende sfera unei structuri internaționale interguvernamentale, devenind, prin urmare, o organizație supranațională (Bideleux, 2001, p. 226). Faptul că dreptul comunitar prevalează dreptului național și că, implicit, în unele privințe, statele membre ale Uniunii Europene sunt obligate să se ralieze politicilor impuse de către aceasta au determinat situarea ei dincolo de ceea ce presupune o organizație internațională interguvernamentală. De asemenea, plasarea sa între un sistem confederativ și unul federativ (McCormick, 2002, pp. 7-10) denotă o intruziune mult mai puternică la nivelul capacității fiecărui stat de a-și decide singur politicile. Dacă sistemul confederativ presupune o asociație a statelor suverane ce delegă, prin consens, unele atribuții și competențe unor foruri decizionale colective, cel federativ reprezintă o uniune a statelor autonome, subordonate, în anumite privințe, autorităților centrale. Având un caracter mai restrictiv decât o confederație și mai puțin restrictiv decât o federație, Uniunea Europeană constituie un sistem politic în care o instituție precum Consiliul European denotă trăsături confederative, iar Parlamentul European, Președinția UE, trăsături federative (Blankart, 2007, pp. 101-107).

În privința organizațiilor internaționale nonguvernamentale, numele acestora datează încă din anul 1945, atunci când ONU le-a desemnat ca entități, distincte de cele guvernamentale, cu

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

rol consultativ (Srinivas, 2009, p. 614). Cel mai potrivit indicator asupra importanței societății civile globale sunt chiar organizațiile nonguvernamentale - în număr de 20.928 în anii 2005-2006, cu 46,6% mai multe decât în perioada 1995-1996 (Kaldor *et al.*, 2007, p. 309) - asociate din ce în ce mai des cu ideea de *opinie publică internațională*. Diferită de cea națională datorită proporțiilor și considerată „emanația unei dezbateri internaționale în gestație” (Debos, Goheneix, 2005, p. 64), opinia publică internațională este, cel mai adesea, produsul acțiunilor mobilizatoare ale diverselor organisme internaționale, cu precădere nonguvernamentale. Prin mobilizare și solidarizare internațională, influențând statele și organizațiile interguvernamentale etc., cele nonguvernamentale contribuie la formarea opiniei publice internaționale. Definită prin „vocația acțiunii și a mărturiei”, o organizație nonguvernamentală își determină câmpul de acțiune, instituit în documentul său oficial, cu ocazia unui așa-numit „eveniment declanșator” (Debos, Goheneix, 2005, p. 69). Astfel, Amnesty s-a consolidat ca organizație nonguvernamentală după ce P. Benenson a reușit, în 1961, să atragă atenția opiniei publice asupra modului în care guvernul portughez încălca drepturile fundamentale ale propriilor cetățeni; Greenpeace a luat naștere după ce, în 1971, câțiva voluntari canadieni au protestat împotriva testelor nucleare pe care guvernul american le desfășura pe insula Amchitka, în Alaska etc.

Atitudinea critică a organizațiilor internaționale nonguvernamentale în raport cu unele evenimente sociale, politice și, ocazional, cu instituțiile statelor, organismele economice, cu alți actori transnaționali (Roff, 2004, p. 203) este și o consecință a modului lor de finanțare. Atât timp cât nu acceptă contribuții din partea instituțiilor statului în care își desfășoară activitatea, dar nici din partea corporațiilor sau a altor actori economici, acestea își pot permite critica acțiunilor politice, economice. În plus, modul relativ simplu de acțiune al acestor organizații este dat de faptul că membrii lor sunt persoane fizice voluntare, ei putând fi mult mai ușor mobilizați decât delegațiile statelor la întâlniri interguvernamentale.

Organizațiile nonguvernamentale precum Amnesty International, Consumers International, Greenpeace International, International Crisis Group, Oxfam International, Transparency International, prezentând un caracter global, reunesc oameni din toate statele lumii. Ele au filiale în diverse regiuni sau țări, acționând colectiv, în cazul unor misiuni globale

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

(protestul tuturor membrilor Greenpeace cu ocazia Conferinței despre problemele climatice de la Copenhaga din decembrie 2009), sau individual, dacă problema are caracter local (campania întreprinsă de Greenpeace România privind Roșia Montana). De regulă, organizațiile nonguvernamentale își propun îndeplinirea unor obiective specializate din sfera protecției mediului, drepturilor omului, acțiunilor umanitare, luptei împotriva corupției etc. Gradul relativ restrâns de specializare al acestor organizații este dat de o dublă motivație: financiară și de mobilizare. Chiar dacă au un caracter internațional, ele nu posedă resursele financiare ale organizațiilor guvernamentale pentru a se ocupa, într-o la fel de mare măsură, și de problemele conexe scopului lor principal. În egală măsură, o organizație ce își propune un singur obiectiv major are șanse sporite de a-l îndeplini și, în consecință, de a fi mai credibilă față de viitorii voluntari și/sau donatori.

Amnesty International, Consumers International. Greenpeace International, Oxfam International, Transparency International (excepție făcând International Crisis Group) sunt, alături de alte paisprezece organizații, semnatare ale Cartei Responsabilității Organizațiilor Internaționale Nonguvernamentale/CROIN (International Non Governmental Organisations Accountability Charter). Documentul a luat naștere în anul 2003, iar adeziunea la textul acestuia implică asumarea, din partea semnatarilor, a responsabilității, transparenței și legitimității impuse de Cartă. Textul Cartei prezintă, în primă instanță, grupul-țintă al documentului - actorii nonguvernamentali nonprofit ce au drept scop protejarea drepturilor omului, a mediului înconjurător, dezvoltarea sustenabilă, ajutorul umanitar, în acord cu principiile democrației liberale. Scopul întreprinderii lor nu este acela de a înlocui sarcinile structurilor instituționale ale statelor, ci dimpotrivă, de a le completa și, alături de alți actori nonguvernamentali, de a implementa programe la nivel global, regional, local etc. Pentru a putea verifica dacă activitatea organizațiilor este în acord cu angajamentul pe care și l-au luat prin semnarea CROIN, fiecare dintre acestea are obligația de a prezenta un raport anual - Interim Reporting Framework INGO Accountability Charter. Acest raport trebuie să reflecte situația veniturilor și cheltuielilor, gradul de adecvare cu principiile CROIN: respectarea drepturilor omului, independența, responsabilitatea, eficiența programelor, nondiscriminarea, transparența, buna guvernare,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 - 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

strângerea într-o manieră etică a fondurilor, managementul profesionist (Sustainability Reporting Guidelines and NGO Sector Supplement 2010).

Caracterul nonguvernamental al organizațiilor poate fi descris prin metafora cuțitului cu două tăișuri. Atât timp cât încearcă să-și mențină integritatea refuzând orice modalitate de a primi fonduri de proveniență politică sau economică, șansele lor de reușită sunt diminuate. Logica de tip „sărac, dar cinstit” nu are cum să dea rezultate dacă problemele pe care încearcă să le rezolve nu pot fi remediate decât prin mijloace guvernamentale. Este dificil să militezi pentru protejarea junglei amazoniene dacă guvernele Braziliei, Peru-ului, Boliviei, Columbiei și Ecuadorului nu iau măsuri legislative ce ar avea un veritabil efect prin faptul că dețin monopolul coerciției în cazul încălcării lor. Deși rezultatele pe care aceste organizații susțin că le au, după cum indică site-urile lor oficiale, pot fi, la rândul lor, criticabile sub aspectul eficienței, al persoanelor direct implicate, al modalității prin care s-a produs finalitatea și al motivelor ce au dus la îndeplinirea lor (Heins, 2008. pp. 139-158), rolul pe care îl joacă în comunitatea internațională nu este neglijabil. De pildă, în urma presiunilor exercitate de Amnesty International, ONU a adoptat Declarația împotriva Torturii (1975), Convenția pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeii (1979) etc.

ii) Organizațiile internaționale. Criterii și tipologii

Pentru a cuprinde diversitatea organizațiilor internaționale și a înțelege complexitatea acestora, este necesară crearea unor tipologii în funcție de anumite criterii. Astfel, *primul criteriu* de interpretare are în vedere caracterul guvernamental - în ce măsură guvernele statelor lumii sunt implicate în procesul decizional al organizațiilor (Amerasinghe, 2005; McCormick, 2002). ONU, NATO, OSCE, CE, OSA, ASEAN, UA, LSA constituie câteva dintre numeroasele organizații interguvernamentale, în timp ce Amnesty International, Consumers International, Greenpeace International, International Crisis Group, Oxfam International, Transparency Internațional conturează sfera organizațiilor nonguvernamentale. Organizațiile pot fi clasificate în guvernamentale și nonguvernamentale, de asemenea, în funcție de maniera prin care se constituie bugetul lor. Dacă bugetul organizațiilor interguvernamentale este compus din

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

contribuțiile fiecărui stat membru, de regulă, în funcție de produsul intern brut, cel al organizațiilor nonguvernamentale evită finanțarea din partea organismelor politice sau economice, axându-se pe cotizațiile membrilor și donații din partea simpatizanților.

Un alt doilea criteriu relevant de ordonare a organizațiilor se referă la gradul de deschidere sau închidere a acestora (Amerasinghe, 2005, p. 9). Deși este relativ facilă inserarea organizațiilor într-una dintre cele două categorii, trebuie menționat, totuși, în ce sens este înțeleasă deschiderea/inchiderea lor. Discuția nu prezintă relevanță pentru organizațiile nonguvernamentale, în care membrii sunt persoane fizice și deci, practic, oricine poate deveni parte, cât mai ales pentru organizațiile interguvernamentale, unde membrii sunt statele. ONU are reputația celei mai deschise organizații (organizație cu vocație universală), în sensul că orice stat al lumii poate deveni membru după ce, în prealabil, și-a luat angajamentul respectării tuturor prevederilor Cartei. Pe un loc secund al deschiderii se situează organizațiile interguvernamentale regionale (CE, OSA, ASEAN etc.), care impun restricții anumitor state cu privire la capacitatea lor de aderare dacă nu fac parte dintr-o anumită zonă geografică. De regulă, teritorialitatea unei organizații regionale echivalează cu teritorialitatea continentului din care statele membre fac parte, potrivit logicii: OSA cuprinde doar statele continentului american. OSA este deschisă tuturor statele continentului american, dar este închisă statelor altor continente. Aceași regulă se aplică și altor organizații precum UA, ASEAN. Există și organizații internaționale interguvernamentale regionale a căror teritorialitate nu coincide cu teritorialitatea unui singur continent. De pildă, NATO este compusă din state aflate în partea estică și vestică a nordului Oceanului Atlantic, în vreme ce LSA cuprinde state atât de pe continentul asiatic, cât și de pe cel african. În cazul majorității organizațiilor regionale, criteriul de aderare este cel al delimitărilor geografice, cu o singură excepție - LSA -, unde confesiunea oficială a statelor și limba pot oferi premisa devenirii ca parte a organizației.

Al treilea criteriu major de clasificare a organizațiilor internaționale le împarte, potrivit specificității obiectivelor și acțiunii acestora, în organizații generale și organizații funcționale/tehnice (Amerasinghe, 2005. p. 9). Dintre organizațiile generale fac parte și cele pe care le prezentăm în această curs - ONU, ASEAN, CE etc., caracterul general fiind dat de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

diversitatea preocupărilor lor în domeniul politic, militar, economic, social, cultural. De regulă, doar marile organizații internaționale interguvernamentale își pot permite un grad atât de ridicat de generalitate, cu precădere datorită capacității lor politice și financiare.

Cât despre cele funcționale sau tehnice, ele cuprind atât organizații interguvernamentale, cât și nonguvernamentale. Există organizații internaționale cu activități militare (NATO), economice sau comerciale (Organizația Mondială a Comerțului, Fondul Monetar Internațional), culturale (UNESCO), umanitare (Crucea Roșie). Chiar în această privință, organizațiile interguvernamentale funcționale, tehnice se implică în domenii în care resursele financiare sunt extrem de importante. Iată de ce Organizația Mondială a Comerțului, prin urmare, nu ar putea fi decât o organizație interguvernamentală. În ceea ce privește organizațiile nonguvernamentale, sfera preocupărilor lor este cu mult mai restrânsă: protecția mediului (Greenpeace, World Wide Fund for Nature, Earth First!), protecția consumatorului (Consumers International, Consumers Unions, Public Citizen), drepturile omului (Amnesty International, Freedom Now, Anti-Slavery International), lupta anticorupție (Transparency International, International Association of Anti-Corruption Authorities), acțiuni umanitare (Medici fără Frontiere, Refugees International, Oxfam International), gestionarea și dizolvarea conflictelor (International Crisis Group, International Alert, The Earth Council).

Conchizând, în contextul dificultății statelor de a răspunde problemelor internaționale și de a-și proteja propriii cetățeni, organizațiile internaționale guvernamentale și nonguvernamentale își afirmă necesitatea. Dacă organizațiile guvernamentale oferă sprijin statelor, cele nonguvernamentale sunt, deseori, foruri de manifestare a voinței oamenilor ce încep să se simtă din ce în ce mai puțin cetățeni ai statelor și din ce în ce mai mult cetățeni ai lumii. Analizând în următoarele cursuri cele opt organizații guvernamentale și șase nonguvernamentale prin filtrul *obiective, principii, structuri, acțiuni* acestea se dezvăluie în complexitatea și totuși în simplitatea lor. Prin succese și prin limite, organizațiile internaționale arată fiecăruia dintre noi cât de vulnerabile sunt ele și, paradoxal, cât de vulnerabili suntem fără ele.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Întrebări de evaluare și teme de studiu

1. Care sunt secolele de aur ale diplomației?
2. Realizați o fișă de analiză a *Ligii Națiunilor*.
3. Ce este *diplomația multilaterală*?
4. Care este relația dintre „instituție” și „organizație” în teoria relațiilor internaționale?
5. Care sunt principalele criterii de tipologizare a organizațiilor internaționale_
6. Prezentați principalele deosebiri dintre organizațiile internaționale publice (guvernamentale) și cele nonguvernamentale.

Bibliografie

Amerasinghe, C.F., *Principles of the Institutional Law of International Organizations*, New York, Cambridge University Press, 2005.

Archer, C., *International Organizations*, Londra, Palgrave, 2001.

Archibugi, D., *The Global Commonwealth of Citizens. Toward Cosmopolitan Democracy*, Princeton, Princeton University Press, 2008.

Bettati, M., „Création et personnalité juridique des organisations internationales” in R.-J. Dupuy (ed.), *Manuel sur les organisations internationales, A Handbook on International Organizations*, Londra, Martinus Nijhoff Publishers, 1998, pp. 33-61.

Bideleux, R., “Civil Association: The European Union as a Supranational Liberal Legal Order” in M. Evans (ed.), *The Edinburgh Companion to Contemporary Liberalism*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2001, pp. 225-240.

Blankart, C., „The European Union: Confederation, Federation or Association of Compound States?” in *Constitutional Political Economy*, 18(2), 2007, pp. 99-106.

Buzan, B., Little, R., *Sistemele internaționale în istoria lumii*, Iași, Polirom, 2009.

Claude, I., *Swords into Plowshares: the Problems and Progress of International Organizations*, New York, Random House, 1964

Debos, M., Goheneix, A., „Les ONG et la fabrique de l’«opinion publique internationale»” in *Raisons politiques*, 19, 2005, pp. 63-80.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Duverger, M., *The Study of Politics*, New York, Crowell, 1972.

Heins, V., *Nongovernmental Organizations in International Society: Struggle over Recognition*, New York, Palgrave Macmillan, 2008.

Iriye, A., *Global Community. The Role of International Organizations in the Making of the Contemporary World*, Berkeley, University of California Press, 2002.

Kaldor, M., Albrow, M., Anheier, H., Glasius, M. (eds.), *Global Civil Society 2006/7*, Londra, Sage Publications, 2007.

Keohane, R., *Power and Governance in a Partially Globalized World*, Londra, Routledge, 2002.

Marchetti, R., *Global Democracy: For and Against. Ethical Theory, Institutional Design and Social Struggles*, Oxon, Routledge, 2008.

McCormick, J., *Understanding the European Union: A Concise Introduction*, New York, Palgrave, 2002.

Mearsheimer, J., „The False Promise of International Institutions” in *International Security*, 19(3), 1995, pp. 5-49.

Roff, S., „Nongovernmental Organizations: The Strengths Perspective at Work” in *International Social Work* 47(2), 2004, 202-212.

Selznick, P., *Leadership in Administration. A Sociological Interpretation*, New York, Harper & Row, 1966.

Slaughter, A M., *A New World Order*, Princeton, Princeton University Press, 2004.

Srinivas, N., „Against NGO's” in *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 38(4), 2009, pp. 614-626.

Wendt, A., „Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics” in *International Organization*, 46(2), 1992, pp. 391-425.

***, *Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor*, 1969, accesată în format electronic la adresa: http://www.mfa.gov.md/img/tratate/Conventia_Viena_1969.pdf, în data de 10.11.2014.

***, *International Non Governmental Organisations Accountability Charter*, 2003,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

accesată în format electronic la adresa: <http://www.ingoaccountabilitycharter.org/wpcms/wp-content/uploads/ingo-accountabilily-charter-eng.pdf>, în data de 11.11.2014.

***, *Sustainability Reporting Guidelines and NGO Sector Supplement*, 2010, accesată în format electronic la adresa: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/NGOSS-Complete.pdf>, în data de 11.11.2014.

Realizat,
Conf.univ.dr. Adrian Basărabă